

Каранда С.Г., студент юридично-психологічного факультету НАВС *Науковий керівник: Хальота А.І.*, кандидат юридичних наук, доцент

Децентралізація в Україні: теорія і практика

Впродовж останніх років проблема децентралізації влади в Україні стала актуальною як ніколи. На шляху до європейської моделі побудови держави перед українською державою постало нагальне питання відмовитися від чіткої централізації вертикалі влади, що дозволяло владній верхівці контролювати всі основні питання життя не лише держави в цілому, а й окремо взятого регіону.

З метою змінити стару модель управління, народними депутатами були зроблені спроби удосконалити існуючу законодавчу базу для нових потреб, враховуючи, що кінцевим результатом мало б стати передачу значної кількості повноважень органам місцевого самоврядування. 15 вересня 2015 року до порядку денного Верховної Ради був включений президентський проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади). На даний момент на розгляді депутатів знаходиться лише один проект, тому

цілком ймовірно що саме його положення будуть покладені в основу подальшого розвитку української унітарної держави як децентралізованої.

Однак провівши аналіз пропонованих змін, можна зробити висновок, що децентралізація влади може відбутися лише в назві самого проекту Закону. Замість реальних кроків передачі влади на місцях, проект передбачає скоріше адміністративно-територіальну реформу держави, де основний акцент на зміни робиться на зміни назв територіальних одиниць, де замість областей, районів, міст, районів в містах, селищ і сіл утворюються регіони, райони, громади, зі створенням нових владних інститутів - префектур і громад.

У разі прийняття даного закону, вертикаль влади на місцях зазнає значних змін. Первинною одиницею місцевого самоврядування має стати громада, яка обирає свого голову, має власну раду. Далі по вертикалі влади ідуть виборні районні і обласні ради. Вершиною обласної автономії має стати префект, особа яка має поєднати в собі колишні функції прокуратури в частині здійснення нагляду за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування, а також функції колишніх голів обласної державної адміністрації. На відміну від первинних осередків місцевого врядування, префект є виключно призначувана особа, яка відповідає перед Президентом України, підзвітна та підконтрольна Кабінетові Міністрів України. На відміну від попередніх аналогів префекта - голів районної та обласної державної адміністрації, префекту відповідні місцеві ради висловити недовіру не мають можливості - призначення і зняття цієї основної діючої особи в межах області є прерогативою лише Президента України. Контроль за діями префектів, згідно законопроекту змін до Конституції, здійснює Президент і Верховна Рада України, оскільки нагляд за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами з функції прокуратури прибирається.

Що стосується форм безпосереднього народовладдя на місцях, то народ зможе його здійснити за допомогою виборів і місцевого референдуму. Але тут виникає серйозне питання щодо реалізації цього права, оскільки з функцій місцевих громад пропонують прибрати забезпечення проведення місцевих референдумів, залишаючи лише його реалізацію, та і в порядку денному Верховної Ради України немає навіть проекту Закону України «Про місцевий референдум», що викликає занепокоєння щодо реалізації цього права впливати на положення справ в громаді і регіоні в цілому.

Компетенція місцевих осередків влади має бути, згідно проекту закону, значно розширена за рахунок включення до їх компетенції надання відомостей з Державного земельного кадастру, формування та ведення реєстру територіальної громади, реєстрація та зняття з реєстрації місця проживання фізичних осіб у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Однак самотійність місцевих органів влади може бути поставлена під сумнів, оскільки будь-які нормативно-правові акти, видані органами місцевого самоврядування, може бути ветовані префектом, в той час як нормативно-

правові акти видані префектом є обов'язковими до виконання. На даному етапі розробки поправок реальних важелів впливу місцеві громади не мають.

У разі порушення вимог чинного законодавства дія місцевих виборних органів припиняється, і повнота влади зосереджується у призначуваного тимчасового державного уповноваженого.

В цілому ідея децентралізації на рівні законодавчого проектування на даному етапі розвинена досить слабо. Замість створення нових незалежних осередків місцевого врядування законодавець проводить заміну старої системи на нову з деякими незначними змінами шляхом делегування деяких адміністративних послуг. В той же час замість неупередженого контролюючого органу - прокуратури, за діяльністю органів місцевої влади покликано наглядати призначувану особу - префекта, якому пропонується надати головуючу роль в системній ієрархії виконавчої влади в межах області. Населення позбавляється права реального впливу на положення справ у регіоні: у територіальній громаді пропонується забрати право висловлення недовіри призначуваним посадовим особам виконавчої влади та право організувати місцеві референдуми.

Дуже важливо, щоб такі нагальні проблеми української держави як децентралізація в державі і наділення місцевих осередків влади більш вагомими повноваженнями у сфері управління були вирішені. Важливо щоб початкова структурна одиниця місцевого самоврядування - територіальна громада - мала вплив на стан справ не лише від виборів до виборів, а могла впливати на державу та її органи в будь-який нагальній для народу час.

Клименко Д.К., студент юридично-психологічного факультету НАВС *Науковий керівник: Камінська Н.В.*, доктор юридичних наук, професор

Судово-правова реформа в умовах євроінтеграції

Чи можна позбутися політичного впливу на судову систему, як довго триватиме процес перевірки суддів і коли ж нарешті звичайні громадяни матимуть довіру до судів? Ці та інші питання залишаються актуальними та, на жаль, не передбачають однозначних відповідей.

Діяльність суду в будь-якому суспільстві являється навіть не важливою, а життєво необхідною. Коли інститут суду в державі перестає функціонувати так, як він повинен, це призводить до зміщення балансу поняття справедливості, і тоді народ сам стає судом, трагічні події Євромайдану 2014 показали на прикладі як це відбувається.

Після усунення від влади Президента В. Януковича проведення судової реформи стало одним з найнагальніших завдань. Однак у 2014 році реформа проведена не була. Перешкодою став опір старих політичних еліт, який вдалося знівелювати лише після проведення позачергових виборів до Верховної Ради, бажання нової влади скористатися перевагами "ручного" правосуддя для своїх